

**МІЖНАРОДНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОРУМ
«ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ УКРАЇНИ»**

Відкриття V Міжнародної виставки «Довкілля-2012»
(1.7) 4-97-9730-229-278 11221

Примітка
Азаров Микола Якович, Прем'єр-міністр України

Толстоухов Анатолій Володимирович, Радник,
спеціальний уповноважений Прем'єр-міністра України,

**«Зелена» економіка:
перспективи впровадження
в Україні**

**Матеріали
Міжнародної конференції
24–25 квітня 2012 р.**

Том 1

Семиного Анатолій Іванович, голова Комітету
Верховної Ради України з питань екологічної
політики, природокористування та ліквідації наслідків
Чорнобильської катастрофи

надзвичайний і повноважний посол
Фінляндії в Україні

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської
екологічної ліги

«Довкілля для України» – системна
формування збалансованого розвитку

Київ 2012

УДК 504.03(075.8):338+332.146.2
ББК 65.013я73
С69

«Зелена» економіка: перспективи впровадження в Україні : матеріали Міжнародної конференції (Київ, 24–25 квітня 2012 р.): у 3 т. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2012. – Т. 1. – 422 с.

ISBN 978-966-8670-79-4 (Т. 1)

Видання містить матеріали Міжнародної конференції «Зелена» економіка: перспективи впровадження в Україні», проведеної у рамках Міжнародного екологічного форуму «Довкілля для України». Організаторами Форуму є Міністерство екології та природних ресурсів України, Український центр міжнародних виставок, конференцій та форумів, Всеукраїнська екологічна ліга.

У доповідях учасників представлено інституційні та законодавчі засади збалансованого (сталого) розвитку і «зеленої» економіки в Україні й світі; проаналізовано еколого-економічні інструменти розвитку «зеленої» економіки; досліджено екологічні проблеми водних ресурсів та надкористування, транспортного комплексу України.

Значна частина матеріалів присвячена питанням екологізації всіх сфер економіки на засадах ресурсо- та енергозбереження, формування економічних механізмів природокористування та природовідтворення, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Велику увагу приділено проблемам екологічної безпеки, додержання вимог природоохоронного законодавства; розглянуто механізми державного контролю у сфері охорони довкілля.

Матеріали збірки будуть корисними для науковців, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості, студентів вищих навчальних закладів.

УДК 504.03(075.8):338+332.146.2
ББК 65.013я73
С69

ISBN 978-966-8670-79-4 (Т. 1)
ISBN 978-966-8670-80-0

© Центр екологічної освіти та інформації, 2012

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА: ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

10.00–11.00 Відкриття Міжнародного екологічного форуму
«Довкілля для України»

Відкриття V Міжнародної виставки «Довкілля-2012»

Привітання

Азаров Микола Янович, Прем'єр-міністр України

Толстоухов Анатолій Володимирович, Радник,
спеціальний уповноважений Прем'єр-міністра України,
координатор Міжнародного екологічного форуму
«Довкілля для України»

Виступи представників посольств іноземних держав
в Україні та міжнародних організацій

11.00–12.30 Відкриття Міжнародної конференції «Зелена»
економіка: перспективи впровадження в Україні»

Злочевський Микола Владиславович, Міністр екології
та природних ресурсів України
*Ефективна екологічна політика –
передумова формування «зеленої» економіки*

Рікарда Рігер, директор ПРООН в Україні
*Україна на шляху до Ріо: внесок у формування світової
політики збалансованого розвитку*

Семинога Анатолій Іванович, голова Комітету
Верховної Ради України з питань екологічної
політики, природокористування та ліквідації наслідків
Чорнобильської катастрофи

Ар'я Макконен, надзвичайний і повноважний посол
Фінляндії в Україні

Тимочко Тетяна Валентинівна, голова Всеукраїнської
екологічної ліги
*«Довкілля для України» – суспільна платформа
формування збалансованого розвитку*

З урахуванням постійного дисконту та рівня інфляції отримаємо формулу:

$$E(Z, T) = \sum_{t=1}^T \left(\sum_{i=1}^k [\bar{X}_{it} - \bar{X}_{it}(Z)] - \sum_{j=1}^n Z_{jt} \right) (1+r)^{-t} (1-\rho)^{-t}, \quad (6)$$

де r – показник дисконту;

ρ – постійний темп інфляції;

$\sum_{j=1}^n Z_{jt}$ – рівень ризику при відсутності заходів щодо зниження ризику.

В якості міри ефективності може бути використаний відносний показник зниження ризику на одиницю вартості затрат спрямованих на заходи щодо його зниження:

$$E(R/Z) = \frac{R_1 - R(Z)}{Z} = \frac{\sum_t R_{1t} - \sum_{j=1}^n R_j(Z)}{\sum_t Z_t}, \quad (7)$$

де R_1 – показник ризику до впровадження заходів;

$R(Z)$ – показник ризику після впровадження заходів;

Z – вартість заходів щодо зниження ризику;

$R_{1t}, R_t(Z), Z_t$ – значення показників, як розглядаються в період t .

Враховуючи, що стратегія — це спосіб досягнення результату, сформульованого у вигляді мети, можна стверджувати, що формулювання стратегій є процесом, у ході якого керівники формують систему цілей, обирають стратегії, а також визначають усі складові (компоненти) процесу стратегічного управління [3].

При наявності невизначеності при управлінні ризиком на державному рівні в загальному випадку неможливо запропонувати однозначний підхід до визначення стратегії, як правило, мова може йти лише про гарантії отримання очікуваного розміру виграшу (програшу), оцінку їх середньої величини при всіх можливих результатах небезпечних явищ і можливих мірах захисту від них. При виборі стратегії управління об'єктом в умовах ризику, якщо його показники характеризуються невизначеністю, можуть бути використані різні критерії, які враховують цілісні установки об'єкта, обмеження на умови його життєдіяльності та інші обставини. До числа таких критеріїв можна віднести: критерій Вальда, Лапласа, Севиджа та ін.

Критерій Вальда використовується в тих умовах, коли об'єкт вибирає стратегію управління, виходячи з вимог отримання максимально можливого прибутку в гірших умовах.

Критерій Лапласа використовується в тих умовах, коли об'єкт не має будь-якої переваги по відношенню до варіантів існуючих стратегій управління. В цьому випадку стратегія управління може бути визначена по середневаговому показнику витрат.

Критерій Севиджа використовується в тих умовах, коли потрібно вибрати стратегію захисту об'єкта від дуже великих витрат. Така стратегія визначається згідно умов мінімізації максимальних витрат для кожної небезпечної події.

Література:

1. Качинський А. Б. Засади системного аналізу безпеки складних систем / А. Б. Качинський; за заг. ред. академіка НАН України, д. т. н. В. П. Горбуліна. – К. : ДП НВЦ Євроатлантиформ, – 2006. – 116 с.
2. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т. Саати; пер. с англ. – М. : Радио и связь, – 1996. – 320 с.
3. Mintzberg H. Strategy in Three Models / California Management Review, 1984.

РЕГІОНАЛЬНА ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ ВТРАТ ВІД ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Мельник Л. Г., доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та бізнес-адміністрування
Сотник І. М., доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та бізнес-адміністрування
Сумський державний університет

Актуальність розв'язання сучасних проблем раціоналізації природокористування та збереження якості довкілля, що нагромаджуються останніми роками в Україні і мають історичні витоки, обумовлює необхідність проведення регіонального аналізу екологосумності процесів виробництва і споживання продукції з метою визначення шляхів оптимізації взаємодії суспільства та природи у рамках окремих територій.

Історія вітчизняних досліджень і оцінки вартісних показників впливу техногенного комплексу на довкілля почалася у 1969 році. У м. Суми були започатковані дослідження з оцінки економічних збитків від забруднення атмосфери підприємствами металургійного виробництва. До кінця 1980-х років у Радянському Союзі були створені методичні основи економічної оцінки природних ресурсів (зокрема, водних, земельних, лісових) та збитків від впливу на довкілля, у тому числі забруднення атмосфери і води, шумового забруднення, порушення земель. Одним із результатів такої роботи стало впровадження системи екологічних платежів,

що вперше протягом двох років апробувалася у тих же Сумах. Упродовж 1990-х років дослідження з економічної оцінки впливу на довкілля практично не проводилися. У Росії такі оцінки поновилися у 2002 році, коли з ініціативи Інституту Всесвітнього банку було виконано макроекономічну оцінку витрат на здоров'я населення внаслідок забруднення довкілля.

В Україні однією з перших після тривалої перерви можна вважати роботу з економічної оцінки екологічних втрат від виробництва національного продукту, проведена у 2003 році на замовлення Мінекології України [1]. Продовженням досліджень з цього напрямку є дана робота. Її метою є визначення обсягів екологічних втрат від виробництва одиниці продукції у регіонах України та формування напрямків зниження таких втрат.

Основним поняттям даного дослідження є екологічні втрати, тобто виражені у вартісній формі втрати у національному господарстві від екодеструктивної діяльності господарських суб'єктів. До проявів останньої можна включити п'ять основних груп: наслідки використання природних ресурсів; забруднення компонентів природного середовища; порушення ландшафтів; безпосередній вплив на людину; безпосередній вплив на біологічні об'єкти довкілля [2].

У науковій літературі виділяють три види оцінок екологічних втрат. Перший вид – умовно «екологічні витрати» – базується на використанні нормативів існуючої системи екологічних платежів та урахуванні прямих витрат екологічного призначення. Другий вид оцінок – умовно «екологічні збитки» – має враховувати по можливості повний спектр екологічних втрат, що несе суспільство. Третій вид оцінок – умовно «упущена вигода» – характеризує вартісну оцінку втрачених можливостей економічної системи, які вона змушена переживати через брак інвестиційних ресурсів на суму зазначених вище збитків [1]. Враховуючи, з одного боку, необхідність відшкодування збитків, завданих суб'єктами господарювання довкіллю у процесі своєї діяльності, та, з іншого боку – встановлення посильних для підприємств та об'єктивних ставок природоохоронних платежів, найбільш доцільним, з практичної точки зору, є використання другого виду оцінок екологічних втрат, а саме «екологічних збитків». Отже, саме цей вид оцінки був розрахований та аналізувався у рамках даного дослідження.

Розрахунки регіональних показників екологічних втрат велися нами на основі статистичної інформації про вплив на довкілля за різними видами екодеструктивної діяльності у регіонах України у 2001–2009 рр. Екологічні втрати, пов'язані з вилученням

води та скидами забруднюючих речовин у воду, обчислювалися з урахуванням відповідно регіональних та басейнових коефіцієнтів диференціації екологічних витрат, що застосовуються при стягненні відповідних зборів. Аналогічно регіональні оцінки питомих збитків на одиницю викидів у повітря диференціювалися відповідно до коефіцієнтів, що застосовуються при стягненні зборів за забруднення атмосфери. Решта складових екологічних втрат для регіонів розраховувалися на основі загальної суми даного виду втрат на рівні країни пропорційно відповідним регіональним показникам екодеструктивної діяльності. Питомі екологічні втрати для розрахунку загальних екологічних втрат були обчислені на підставі значень показників, наведених в [1], з урахуванням інфляційних коливань у 2001–2009 рр.

Регіональні показники екологоемності одиниці продукції розраховувалися на основі обчислених оцінок екологічних втрат і валового регіонального продукту (ВРП) за регіонами країни. Зведені дані про екологоемність ВРП за регіонами України подано у таблиці 1. Таблиця також містить усереднені показники екологоемності регіонів за 2001–2009 рр., на основі яких визначено рейтинг кожного регіону.

Відповідно до таблиці 1 регіонами з найвищим рівнем екологоемності виробництва продукції за усередненим показником у 2001–2009 рр. є Житомирська (0,237 млн дол. США), Рівненська (0,217), Чернігівська (0,210), Івано-Франківська (0,192), Луганська (0,176), Донецька області (0,175). Рівень вище середнього демонструють Дніпропетровська (0,173), Чернівецька (0,166), Київська (0,158), Закарпатська (0,153), Волинська (0,148), Сумська (0,146) області. Середню групу складають Запорізька (0,135), Вінницька (0,124), Херсонська (0,123), Автономна Республіка Крим (0,113), Львівська (0,111) області. Рівень нижче середнього демонструють Черкаська (0,106), Хмельницька (0,104), Кіровоградська (0,091), Полтавська (0,077) області та м. Севастополь (0,076). Регіонами з найнижчим рівнем екологоемності виробництва продукції є Одеська (0,071), Тернопільська (0,070), Харківська (0,067), Миколаївська (0,060) області і м. Київ (0,018). Аналізуючи отримані дані, можна зробити висновки, що не всі регіони з високим абсолютним рівнем екологічних втрат характеризуються високими рівнями екологоемності. Це означає, що у регіональних господарствах застосовуються прогресивні технології, які дозволяють знизити рівень екологічних втрат на одиницю продукції. Регіонам з найвищим рівнем екологоемності притаманна застаріла технологічна база, яка не оновлювалася суттєво протягом останніх років. У свою чергу, це обумовлює інтенсивне

Таблиця 1 – Екологіємість виробництва одиниці продукції в регіонах України, млн дол. США (розраховано за даними [3–5])

Регіон	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Середнє значення за період	Рейтинг регіонів
Житомирська	0,27	0,26	0,26	0,25	0,22	0,22	0,23	0,21	0,22	0,237	1
Рівненська	0,22	0,24	0,25	0,23	0,22	0,20	0,21	0,19	0,20	0,217	1
Чернігівська	0,26	0,24	0,24	0,22	0,19	0,19	0,18	0,19	0,18	0,210	1
Івано-Франківська	0,22	0,22	0,19	0,17	0,17	0,20	0,20	0,17	0,19	0,192	1
Луганська	0,27	0,23	0,23	0,18	0,15	0,15	0,13	0,12	0,13	0,176	1
Донецька	0,27	0,24	0,22	0,17	0,15	0,15	0,13	0,12	0,13	0,175	1
Дніпропетровська	0,27	0,25	0,22	0,17	0,15	0,15	0,14	0,10	0,11	0,173	2
Чернівецька	0,19	0,21	0,17	0,19	0,16	0,15	0,15	0,13	0,15	0,166	2
Київська	0,22	0,23	0,21	0,16	0,13	0,13	0,12	0,11	0,12	0,158	2
Закарпатська	0,23	0,21	0,16	0,15	0,13	0,13	0,13	0,11	0,13	0,153	2
Волинська	0,15	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,148	2
Сумська	0,17	0,18	0,17	0,16	0,14	0,14	0,13	0,11	0,12	0,146	2
Запорізька	0,21	0,19	0,18	0,13	0,12	0,11	0,10	0,09	0,09	0,135	2
Вінницька	0,17	0,16	0,11	0,10	0,12	0,12	0,12	0,11	0,11	0,124	3
Херсонська	0,17	0,15	0,15	0,10	0,10	0,10	0,14	0,10	0,10	0,123	3
Автономна Республіка Крим	0,19	0,14	0,14	0,11	0,10	0,08	0,08	0,09	0,09	0,113	3
Львівська	0,18	0,14	0,11	0,11	0,10	0,09	0,09	0,09	0,09	0,111	3
Черкаська	0,15	0,14	0,14	0,11	0,09	0,09	0,09	0,08	0,07	0,106	4
Хмельницька	0,13	0,13	0,12	0,12	0,10	0,09	0,09	0,08	0,08	0,104	4
Кіровоградська	0,11	0,10	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,08	0,10	0,091	4
Полтавська	0,14	0,10	0,09	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,077	4
м. Севастополь	0,22	0,07	0,09	0,08	0,06	0,05	0,05	0,03	0,04	0,076	4
Одеська	0,13	0,08	0,06	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,071	5
Тернопільська	0,09	0,08	0,08	0,08	0,06	0,06	0,05	0,06	0,06	0,070	5
Харківська	0,10	0,10	0,08	0,07	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,067	5
Миколаївська	0,07	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05	0,05	0,060	5
м. Київ	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,018	5

забруднення компонентів довкілля, зростання рівнів концентрації шкідливих речовин.

Таким чином, потрібно, у першу чергу, звернути увагу на здійснення перебудови техногенного середовища, технічне переозброєння виробничого комплексу на основі впровадження новітніх наукових досягнень, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, екологічно безпечних технологічних процесів, налагодження ефективного екологічного контролю за науково-дослідними роботами, розроблення методології визначення ступеня екологічного ризику господарчих процесів на довкілля; проведення досліджень з метою створення системи моніторингового контролю за об'єктами спостережень у промисловості, енергетиці, будівництві, транспорті та сільському господарстві.

Література:

1. Методи оцінки екологічних втрат : монографія / за ред. Л. Г. Мельника та О. І. Карінцевої. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 288 с.
2. Мельник Л. Г. Екологічна економіка : підруч. / Л. Г. Мельник. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 367 с.
3. Сотник І. М. Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України // Економіст. – 2010. – № 12 (290). – С. 72–75.
4. Статистичний збірник «Довкілля України» у 2009 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Статистичний щорічник України за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

КОНСТРУКТИВИ ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТИ ЗА ВІДХОДИ ТА ШТРАФНИХ САНКЦІЙ

Омельяненко Т. Л., здобувач

ДУ «Інститут природокористування та сталого розвитку НАН України» (м. Київ)

Одним із основних джерел надходжень, за рахунок яких здійснюється акумуляція фінансових ресурсів у Фонд охорони навколишнього природного середовища (ФОНПС) України, є плата за розміщення відходів. Останніми роками вона становила досить стабільну частку (33-34%) загальних надходжень у Фонд. Однак, за методологічними передумовами призначенням такого інструменту як плата за розміщення відходів має бути не тільки акумуляція фінансових ресурсів, але й спонукання суб'єкту господарської діяльності до дотримання природоохоронних вимог та

Відомо, що кількість і склад фенольних сполук значною мірою залежать від різних чинників, зокрема, сезону та стадії розвитку рослинних організмів. У зв'язку з цим істотні відмінності визначених показників можуть бути зумовлені як видоспецифічними метаболічними особливостями деяких видів рослин, так і сезонною динамікою, а також впливом зовнішніх чинників. В зв'язку з цим подальше дослідження спектра ФКК необхідно здійснювати з урахуванням зовнішніх умов, сезону вегетації та фізіологічного стану рослин.

Висновки

1. Для клітин макрофітів найхарактернішими є бензойна, галова та *n*-оксибензойна кислоти, серед позаклітинних ФКК – найпоширеніші *n*-оксибензойна, ферулова, протокатехова та ванілінова кислоти.
2. Найбагатшим та найрізноманітнішим складом ендogenous фенолкарбонових кислот відзначаються представники роду *Potamogeton*, меншим є різноманіття у *Nuphar lutea*, *Scirpus lacustris*, *Ceratophyllum demersum* і *Trapa natans*.
3. Серед екзометаболітів фенолкарбонових кислот досліджених вищих водяних рослин найбільше виділяється *n*-оксибензойна кислота, меншою мірою кавова, ванілінова, протокатехова кислоти.

Література:

1. Сакевич О. Й. Алелопатія в гідроecosистемах / О. Й. Сакевич, О. М. Усенко; Ін-т гідробіології, НАН України. – К., 2008. – 342 с.
2. Феденко В. С. Фенольні сполуки як елімінатори ксенобіотиків у рослин / В. С. Феденко // Фізіологія рослин: проблеми та перспективи розвитку / НАН України, Ін-т фізіології рослин і генетики, Укр. т-во фізіологів рослин і гол. ред. В. В. Моргун. – К.: Логос, 2009. – Т. 1. – С. 372–378.
3. Кретович В. Л. Биохимия растений / В. Л. Кретович. – М.: Высшая школа, 1986. – 503 с.
4. Стом Д. И. Аллелопатия и гипотеза о хинонах как активной форме полифенолов / Д. И. Стом // Физиолого-биохимические основы взаимодействия растений в фитосенозах: сб. науч. трудов. – 1975. – Вып. 6. – С. 8–11.
5. Солдатенков С. В. Анализ органических кислот растений методом ионообменных смол и хроматографии на бумаге / С. В. Солдатенков, Т. А. Мазурова // Методика количественной бумажной хроматографии сахаров, органических кислот и аминокислот у растений. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1962. – С. 27–42.

ЗМІСТ

Відкриття конференції	3
Секція 1	
«Інституційні та законодавчі основи збалансованого розвитку та «зеленої» економіки в Україні та світі»	5
Етапи переходу України до сталого розвитку	5
Харічков С. К.	
Курс на «Ріо+20» через формування доктрини «зеленого» зростання в Україні	11
Галушкіна Т. П.	
Синергетична методологія збалансованого розвитку суспільства: концептуальний підхід	14
Саталкін Ю. М.	
Чи може екологічна криза протягом півстоліття бути без кризи екологічного права?	18
Васильківський Б. М.	
Політика формування екологічної інфраструктури в контексті впровадження «зеленої економіки» в Україні	25
Рассадникова С. І.	
Управління природними ресурсами та основні напрями відтворення природного середовища	30
Степаненко А. В.	
Екологічні проблеми та інституційні основи сталого розвитку Карпатського регіону України	35
Химинець В. В.	
Навстречу «Ріо+20» с новым пониманием стратегии развития науки и инноватики	39
Заец Р. В.	
Еволюція підходів до екологізації виробничої діяльності підприємства	49
Короткий В.	
Умови та чинники забезпечення ефективної державної екологічної політики	52
Фролова А. В.	
Енергетика – ефективна складова сталого розвитку	56
Кринько І. М., Костенко П. М., Федоренко О. О.	

Екологічна безпека великого хімічного підприємства на прикладі ВАТ «Одеський припортовий завод» Цикало А. Л., Федчун О. Ю., Шамарін О. Є.	254
Моніторинг стану забруднення атмосферного повітря в Ужгороді Гомонай В. І., Богоста А. С., Лобко В. Ю., Фозекош Р. С.	257
Круглий стіл 1 «Економічні втрати від забруднення довкілля»	
Проблеми обліку екологічних витрат Лебедевич С. І., Хом'як І. О.	262
Основні підходи до формування стратегій управління еколого-економічними ризиками в умовах невизначеності Чеканова І. В.	265
Регіональна оцінка екологічних втрат від виробництва продукції в Україні Мельник Л. Г., Сотник І. М.	269
Конструктиви польського досвіду щодо використання плати за відходи та штрафних санкцій Омельяненко Т. Л.	273
Сучасний методологічний підхід до монетизації впливів вугледобувних робіт на стан навколишнього природного середовища Улицький О. А., Сухіна О. М.	280
Проблеми розвитку обліку витрат в умовах сталого розвитку економіки України Хомик Х. Р.	283
Круглий стіл 2 «Екологічний стан земельного фонду та ґрунтів в Україні»	
Кризові явища агросфери в зоні впливу урбанізованих територій Клименко М. О., Прищеп А. М.	287
Шляхи подолання негативних явищ у використанні земель Курильців Р. М.	291
Детоксикація техногенно забруднених важкими металами ґрунтів – шлях до одержання екологічно чистої продукції Шматков Г. Г., Яковишина Т. Ф.	295
Проблема екологічних ризиків та перспектив розвитку меліорації земель в Україні Трускавецький Р. С.	298

Вплив еколого-соціальних чинників на землекористування території, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС Розпутній М. В.	303
Правове регулювання планування використання та охорони земель в Україні та його значення у забезпеченні збалансованого розвитку держави Ковтун О. М.	307
Забруднення ґрунту пестицидами на земельних ділянках, що прилягають до складів агрохімікатів Мельник А. І.	311
Сучасна модель ринкового механізму еколого-орієнтованого регулювання землекористування в Україні Третяк А. М.	316
Методика ґрунтового-геохімічного моніторингу в системі землекористування Самохвалова В. Л., Фатєєв А. І., Лучникова Є. В., Ликова О. А. ...	322
Перспективи інноваційного забезпечення екологічної безпеки в АПК Шкуратов О. І.	326
Еколого-енергетичний баланс агроєкосистем та підходи до його розрахунку Дорошенко В. П., Петрик Є. М.	329
Оцінка стану забрудненості ґрунтів м. Апчевська іонами важких металів Кармазиненко С. П., Войтюк Ю. Ю., Кураєва І. В., Манічев В. Й. ...	333
Біомоніторинг антропогенного стану ґрунтів міста Києва Дем'яненко В. С., Лезенко Г. О., Павленко В. О., Вдовенко О. О. ...	337
Оцінка стану використання земель у басейні річки Південний Буг у Миколаївській області Магась Н. І., Трохименко Г. Г.	341
Гігієнічне нормування метил трет-бутилового ефіру в ґрунті Гаркавий С. С.	343
Інформаційне забезпечення екологізації зрошуваного землеробства Шевченко А. М., Власова О. В., Боженко Р. П.	345
Концептуальні основи еколого-економічного управління землекористуванням в Україні Другак В. М.	349

Методи та інструменти моніторингу змін клімату в Україні
 Третьяков А. О. 361

Круглий стіл «Далеке майбутнє України: виклики та можливості»
 «Механізми та інструменти державного контролю у сфері
 охорони навколишнього природного середовища»
 Використання результатів моніторингу змін клімату в Україні
 Курчик М. В., Песочник Л. А., Яценко В. Н., Борщак Ю. С.,
 Ладанець Ю. С. 366

**«Зелена» економіка:
 перспективи впровадження в Україні**

Саблін Н. М. 361
 Використання комп'ютерних комплексів для розрахунків та аналізу
 забруднення атмосферного повітря в процедурі оцінки ризику для
 здоров'я населення
 Сербяк А. М., Турюс О. І., Кертанцев О. М., Патросян А. А.,
 Анонська О. В. 366

Відповідальний редактор Тимочко Т. В.
Літературні редактори Козловська М. С., Хурманець Г. Г.
Технічні редактори Дем'яненко Е. М., Швець О. Р.
Комп'ютерна верстка Бойко А. І.

Комп'ютерна верстка
 Каміньська І. П., Яришин А. В., Артемчук В. О. 372

Зміст екологічних платежів у системі державного регулювання
 використання природних ресурсів
 Гондартська Д. О. 377

Інтегроване управління або контроль: що важливіше для ефективності
 екологічного менеджменту?
 Демиденко А. О. 379

Підписано до друку 12.04.2012 р.
 Формат 60 90 1/16 Папір офсетний
 Друк офсетний
 Ум. друк. арк. 25.31
 Наклад 250 прим. Замовлення № 115

Екологічно-економічний бум
 Мокшалева В. С. 384

Екологічна ефективність гідрологічних функцій Карпатських
 лісів
 Сабінак В. С. 389

Екологічний менеджмент у
 господарстві України
 Мороз В. П. 393

Видавництво ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації»
 01033, Україна, м. Київ, вул. Саксаганського, 30-В, оф. 33
 Тел./факс: (044) 289 31 42